

▸ Arne Lygre

Nincs bocsánat

Hangtalan, csendes a ház. Most veszem csak észre — ahogy egyedül állok a gyerekszobában az emeleten —, hogy része vagyok a hangtalanságnak, összpontosítok, várom, hogy megtörje valami a csendet. Zörejeket, hangokat kellene hallani egy ilyen régi épületben, de nem hallok semmit. Csak magamat hallok és a szobát látom, és igyekszem nyugodtan lélegezni, nem kapkodni a levegőt, ahogy a testem kívánná.

Itt laktam, itt éltem az életemet. Itt élt velem a feleségem ismeretségünk első napjától, és a fiam, amióta megszületett. Ez a ház volt az otthona, a gyerekszoba a birodalma.

Leülök a székre, az íróasztalra teszem a karom, és kinézek az ablakon, arra gondolok, hogy pontosan ebből a szögből kell rögzítenem a kilátást, eszembe kell vésnem ezt a perspektívát, amit ő nálam sokkal jobban ismer vagy ismert.

Előttem van a csupasz almafa, a deres fű, a lombtalan sövény.

Emlékezetembe akarom vésni ezt a téli napot.

A nyitott ablakon a függöny sem mozdul, szélcsend van, fázom, és arra gondolok, hogy kibírom még egy darabig, nem számít, mert ez egy ilyen nap. Felhozhatnék egy kabátot, meglehet, hogy sokáig maradok, talán lemegegyek egy kabátért.

Megjelenik előttem a tulajdon képem, amint a szoba ajtajában állok, vagy az ajtó előtt, bekopogok, a fiam nem felel rögtön. Újra kopogok, valami igenfélést hallok, kinyitom az ajtót és beszólok neki, hogy elaludt, a fiam összereződül vagy mocorog, magára húzza a takarót, mintha szégyellné magát, és a könyökére támaszkodva félig felemelkedik.

Egy pillanatig habozok, aztán az ablakhoz lépek, kinyitom, ahogy akkoriban szoktam, amikor a fiam még kicsi volt és reggel benyitottam hozzá, hogy felébresszem, nem emlékszem, mikor lett vége ennek a reggeli rítusnak, mikor kezdett megkopni, éveken át ezzel indult a napja, a feleségem mindig korán ment dolgozni, a reggeli készülődés az én feladatomból volt, legyen szép napod, mondtam neki indulás előtt az előszobában, köszönöm, felelt mindig, gyakran meg is csókolt, aztán felmentem a fiamhoz, felébresztettem, megreggeliztettem, elkísértem az óvodába, később elindítottam az iskolába, mindig ugyanúgy, bekopogtam, benéztem, megvártam, míg felébred, az ablakhoz léptem és a résnyi nyíláson friss levegőt engedtem a szobába, azt gondoltam, hogy ez biztos egészséges, vagy nem is gondoltam, csak kinyitottam, minden áldott nap ugyanazokkal a mozdulatokkal.

És tegnap reggel ismét ugyanaz. Hirtelen olyan helyzetben találtuk magunkat, amely hasonlított a régiekre, egy pillanatig úgy tűnt, mintha a közben eltelt évek nyomtalanul múltak volna.

Kezembe veszem a telefont, látom az üzeneteket, a nem fogadott hívásokat és megválaszolatlan üzeneteket, mihez kezdjek velük, valamit csinálni kéne, maradok még egy darabig, várok, megvárom a fiamat, megfordulok és az ágyra pillantok, az ágya bevetetlenül áll. Arra gondolok, hogy rendet kéne tenni, legyen szép a szobája, mikor hazahozzák, gondolom és nekilátok, gyorsan megy, csak az ágyat kell bevetni, csak az ágytakarót kell ráteríteni, elpakolok néhány ruhadarabot, összehajtogatom a tiszta

ruhát és berakom a szekrénybe, a piszkos ruhát ledobom a földre a folyosón, hogy majd később összeszedjem és levigye a fűdőszobába, kimosom, ki akarom mosni, nem megyek el innen addig, míg nincs kimosva.

A centrifuga utolsókat fordul, és én arra gondolok, hogy mindjárt kész a mosás, már csak fel kell akasztani a ruhát, azt majd a végén.

Van időm. Belefér az időmbe, hogy összecsomagoljam a holmit egy bőröndbe, annyit rakok bele, amennyi egy nem túl hosszú utazásra kell, hiszen megvehetem majd, amire szükségem lesz, és ez segít, megkönnyíti a feladatot, nem félek, hogy valami itthon marad.

Fázom. Beteg leszek. Most nem szabad megbetegednem, gondolom, és kilépek a hideg szobából, az ablakot nyitva hagyom, de az ajtót becsukom magam mögött, egyébként a házban olyan a hőmérséklet, mint máskor. Lemegegyek a nappaliba. Levittem a bőröndöt a hálóból, most nyitva fekszik a padlón, legyen kéznél, ha valamit eszembe jutna még betenni, az emeleten főleg ruhákat és tisztálkodószereket raktam be, itt, a földszinten lehet még néhány tárgy, amit elvinnék, egy-egy emlékhöz kötődő tárgy, ilyesmi.

Egy hamutartót találok. Egy szekrényben állt a nappaliban, a polcos szekrényben, ahová a fiam saját készítésű tárgyai kerültek, rajzok, papírtölcsér-figurák, kézimunka, agyagszobrocskák, egy ideig az ablakpárkányon álltak, vagy a hűtőszekrény ajtaján lógtak, azután ide kerültek. Kiválasztok egy tárgyat, amelyhez valamilyen emlék kapcsolódik, ez a sötétkék zománcú hamutar-

tó, emlékszem, mikor átadta nekem, nem volt meglepetés-ajándék, nem volt ünnepi alkalom, csak egy hétköznapi, mintegy véletlenszerű gesztus, amivel örömet akart szerezni, és én megörültem neki, örülök neki, mert a hamutartó most igen értékes, gondolom; nem dohányzom, de időnként elszívok egy cigarettát, néha megengedek magamnak egy sört és egy cigit, egyszer majd leülök egy jó sörre valahol, gondolom, és sörívás közben a fiamra gondolok.

Megtalálom a jegyzetfüzeteimet. Jegyzetfüzetnek hívom, holott mások inkább naplónak neveznék, a naplód, így neveznék, ha szóba kerülne, de azt hiszem, hogy az én megnevezésem enyhíti az írással szembeni ellenállásomat. Tele akarom írni a füzeteket, legalább azért, hogy egyszer majd újraolvassam, s hogy az életem ne múljon el nyomtalanul.

Most egy ideig nem fogok jegyzetelni. Most csak azon leszek, hogy túléljem a napokat, nem kívánom újra felidézni, ha egyszer majd túl leszek rajta.

Más könyvet nem viszek. Nehéz lenne a csomag. Az elkövetkező napokat és heteket gyakorlati teendővel fogom kitölteni, most nem gondolhatok a tulajdonomban lévő összes holmira, a legfontosabbakat kell kiválasztani, és az csak annyi, amennyit könnyen magammal bírok vinni.

A feleségem telefonja ismét cseng. Nem hallok, de látom, hogy világít a kijelző, lenémítottam, amikor rájöttem, hogy itthon hagyta. A telefon a dohányzóasztalon villog, de nem érdekel, ki hívja, újra eszembe jut, mit jelent, hogy a feleségem telefonja mellett van, nem pedig nála, a feleségemhez nem jutott

Arne LYGRE: *Ikke noe å fortelle*, Bokvennen Litterært Magasin, 2012. június. A szerző szíves engedelmével közölve.

el a hír, nem tud semmiről; a feleségem számára nem halott a fiunk, hiába próbálják elérni, a részvétnyilvánítók nem tudnak vele beszélni, ha akarnám, felhívhatnám, tudom, hol van, megadta a szálloda nevét, elkerülhetetlen volt szinte, minden más furcsa lett volna, de várok, nem bírnám most elviselni őt, és rájövök, hogy hosszú ideig nem is kell vele találkoznom. Ez az én gyászom, gondolom, maradjon az, hadd ne vessen rá árnyékot a feleségem gyásza.

A feleségem néhány éjszakát szállodában tölt, hetekig beszélt erről az utazásról és én bólogattam, úgy tettem, mintha valóban igaz lenne, amit mond, meg sem pedzettem, hogy tudok a férfiről, akit magával visz.

Ismerem az illetőt. Nem tudom, hogyan jutottak el addig, ahol most vannak, különböző események vezették őket odáig, de én valahol megértem. A feleségem és én már nem léteünk, már nem vagyunk egyik.

Nem az vagyok, aki valaha voltam. Vagy aki voltam, eltakarta azt az éneket, aki szerettem volna lenni, akivé a feleségem kedvéért váltam, egy időre, néhány évre, mikor még újjak voltunk egymásnak, és közben megszerettem, örömmel vettem tudomást a vonásokról, amiket a feleségem varázsolt belőlem elő, és én követtem az akaratát, mert így jobban tetszettem, de egy életet nem lehet arra építeni, ami másoknak tetszik, mert az apránként elkopik, és marad a lecsupaszított, póz nélküli énem. És ez, a maradék, eldobható.

Örökre megmarad bennem az az idő, mikor a fiam apja voltam, gondolom. Megváltozik, másként jelenik meg, a jelen majd átírja az emlékeimet, átformálja őket, és az emlékek inkább hozzám idomulnak, mintsem a fiamhoz és hozzám, de ami kettőnkől marad, az az én jussom.

A saját telefonomat is lenémítottam, nem hallom, de látom, hogy többen kerestek, mint néhány órával ezelőtt. Mindjárt megnézem, ki hívott és ki írt, legtöbben írtak, és arra gondolok, milyen furcsa, hogy lehet ebben a helyzetben pár soros üzenetet küldeni, amely nemcsak a feladónak nem jelent semmit, de a fogadónak is alig. Kondoleáltam, és ezzel jobban érzem magam a bőrömben, gondolhatják. De ha meggondolom, mégis jól van így. Arra gondolok, hogy könnyebb elolvasni néhány szót a kijelzőn, mint beszélgetni. Ebben a pillanatban egyik sem érdekel, de ha érdekelne, akkor a távolságot választanám, amit egy sms-üzenet képes létrehozni. Az első üzenet közvetlenül a pap látogatása után érkezett, aki személyesen jött el közölni hírt, annyi volt a szöveg, hogy gondolunk rátok ezekben a nehéz órákban, egyelőre ezt az egy üzenetet olvastam el, hiszen csak tegnap történt, holott hosszabbnak tűnik az azóta eltelt idő, régen volt, és nem emlékszem a tegnapi mára virradó éjszakára, de el kellett, hogy hagyjam a házat valamikor, le kellett, hogy menjek a központba, mert valaki látott kószálni az utcán, többen is láttak zavartan, bódult állapotban. Nem számít. Egyféle vigasz. Ilyen is tudok lenni.

A nappaliban ülök. Ez nem bosszú, mondogatom magamban.

A fotelből kilátok a kiskertre, az út felőli deszkakerítésre, a terméskövel kirakott ösvényre, amelyik levezet a garázshoz, és arra gondolok, hogy nemsokára bekanyarodik a kapun a halotaskoci és megáll, kiszáll belőle két férfi, felpillantanak a házra, várják, hogy eljűnk menjek, és együtt hozzuk be a koporsót, fel az emeletre, a halott szobájába. Jó lenne, ha hárman vinnénk, mondták, de ha nem megy, akkor biztos van egy szomszéd, vagy más, aki segítene, mondták, én erre nem feleltem, elintézzük valahogy, gondolom, megoldjuk, mondom magamban.

A fekete kocsi feltűnik a kanyarban, lassan halad az úton és jelzi, hogy erre akar térni, emlékszem az irányjelző narancssárga színére.

Felvisszük, nem gond. A koporsót oda tettük, ahová szerettem volna, ragaszkodtam ahhoz, hogy ott álljon, szóltam, hogy haza akarom hozni, ne tartsák a hűtőházban egész héten. Rendben van, mondja a két férfi, elég hideg van, mondják, és egy pillanatra elégedettség tölt el, vagy öröm, úgy lesz, ahogy képzeltem, kikísérem őket, becsukom a külső ajtót és hallom, ahogy elindítják a kocsit.

Felöltöm a téli dzsekimet és lekasztom a fogasról a vékony kabátomat, elindulok az emeletre, de útközben megállok a nappaliban és a nyári kabátot beteszem a bőröndbe.

Így emlékszem a szobára. A matracot betettük az ágy alá és a koporsót az ágy deszkáira helyeztük. A két férfi javasolta, jobb lenne, ha a koporsó stabilan állna, nem pedig a puha matracon, és hogyne, ez nekem is eszembe juthatott volna hamarabb, de nem gondolkozom.

A fiam későn ébredt, mégsem kel fel az ágyból. Kinyitom az ablakot, és indulok kifelé a szobájából, de a fiam fekszik tovább. Nem szólok semmit. Irritál, idegesít ez a tehetetlenség, de hallgatok, megállok a folyosón, habozom, viselje ő a következményeit, gondolom, mégsem tudok lemenni a konyhába, nem bírok elindulni.

A földszinten állok, várom a lépések zaját a lépcsőn, a fürdőszobából kiszűrődő hangokat, egy másodpercig úgy tűnik, mintha csobogna a víz a zuhanyozóban, de nem, nem hallok semmit, csak a saját hangomat és zörejeimet, hangosan beszélek, holott egyedül vagyok, el kell mennie az iskolába, mondom, nem hiányozhat többet, ha nem akar évet veszíteni, mondom, nyugtalanít az egész, a konyhaasztalnál ülök, előttem kávécsésze, kinyitott újság, próbálok magam összeszedni, de mintha nem lennék magamnál.

Sikerül életet verni a fiamba. Látom, hogy az én akaratom győz, én kényszerítem őt, de legalább megmozdul, nem hagyhatom annyiban, a fiam üvölt velem, sír, nem bírom tovább, mondja és én félreértem, hiszen már csak néhány hét van a tanév végéig, mondom, és nem engedek, betuszkolom a fürdőszobába, nem erővel, de mégis, becsukja maga mögött az ajtót.

Elégedett vagyok.

Leül az asztalhoz. Megeszik egy szelet kenyeret, megbeszéljük, hogy az első órára úgysem ér már be, akkor legalább reggelizzen

meg rendesen, látom, hogy vizes a haja, és arra gondolok, hogy össze kell magát szednie, mindnyájunknak vannak rossz időszakai, de nem engedhetjük el magunkat, néha jól esne, tudom, de nem lehet, ezt semmiképpen sem szabad, felelősek vagyunk magunkért, ilyesmit motyogok, nem emlékszem pontosan, hogyan fejeztem ki, de osztom az észet, nem beszélgetünk, rám néz, aztán az asztal lapjára szegezi a szemét, nem ismeresz engem, mondja végül, ez volt hozzám az utolsó szava, és azt gondolom, hogy igaza van, ki is vagy? — gondolom magamban, de nem szólok, ez egyszer kordában tartom a gondolat és a beszéd közötti impulzust.

A fiam és én merőben másként éljük meg ugyanazt a helyzetet, nem értjük meg egymást csupán azért, mert apa és fiú vagyunk, nem jelentenek semmit a közös gének, az sem, hogy együtt élünk, sem a szocializálódás, sem az otthonunkban töltött évek, mindez nem számít, a fiam egyedül van, búskomorságát kívülállóként szemlélem, időnként az én búskomorságom felülmúlja az övét, kétségbeejtő, mert tudom, mit él meg, de kettőnk állapota között szakadék tátong, én nem bújhatok a fiam bőrébe, nem ülünk többé egy asztalnál egy régi ház konyhájában.

Mindjárt készen vagyok. Néhány órát még a szobájában töltök, előttem lesz a koporsó, és a hideg tengerre gondolok, nem akarom, de elképzelem az öblöt, ahol megtalálták, elképzelem a pillanatot, mikor megtörtént, vajon eszméleténél volt-e az esés után, és másra is gondolok, arra, hogyan rothad a test a sós vízben, iszonyodom a gondolataimtól, nem fontos, mondogatom magamnak és közben elképzelem a legapróbb részleteket. Azután meglazítom a csavarokat és felemelem a koporsó fedelét, a fiamra nézek és tenyeremmel megérintem a hideg arcát, elbúcsúzom tőle és hangosan mormolok valamit, amit a temetésén mondanék, így nem lesz szükség rám a templomban. Éjjel elalszom a fiam székében, alszom néhány órát, aztán reggel nekilátok, és utoljára átnézek mindent, szobáról szobára fogom elhagyni a házat, aztán bedobom a kulcsot a levélnyílásba. Végül pedig megállok a volt otthonom előtt és felhívom a feleségemet. Egy szállodaszobában van, talán ágyban, a recepciósnak majd kapcsolja őt és a férfit, és miután elmondtam a feleségemnek, amit akarok, akkor neki is el kell viselnie, ő sem marad ki.

Kettőnk bánata között nem létezik összhang.

(A. Dobos Éva fordítása)

